

Oslo, 26. desember 2009

Barne- og likestillingsdepartementet
Pb 8036 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 200902447-/ELR

Høring – NOU 2009:14 Et helhetlig diskrimineringsvern

Rådet for funksjonshemmede i Oslo viser til høringsbrev av 26.06.2009 og vil med dette få avgi vår høringsuttalelse.

Generelle kommentarer

En samlet diskrimineringslov må ikke skyggelegge at diskriminering mot personer med nedsatt funksjonsevne ofte er "taus" eller indirekte, i motsetning til hva tilfellet er overfor de andre diskrimineringsgrunnlagene. Det er særlig de fysiske barrierene som medfører diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne. Dette må fremheves og Rådet støtter derfor utvalgets konklusjoner i pkt. 18.5.2.2:

"Utvalget foreslår at diskriminering som skyldes mangelfull fysisk tilrettelegging skal være uttømmende regulert for de rettssubjekter og på de områder bestemmelsene om generell og individuell fysisk tilrettelegging gjelder, jf. lovforslaget § 6 andre ledd".

Diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne

Vi tillater oss å gi en liste over de ulike diskrimineringsforhold mennesker med nedsatt funksjonsevne er utsatt for. En ber og om at departementet sjekker ut forslagene i NOU 14 om de vil være i stand til å møte de diskrimineringsformene som funksjonshemmede er utsatt for. Rådet for funksjonshemmede i Oslo mener at arbeidet med diskriminering av mennesker med funksjonsnedsettelse har kortere tradisjoner i forvaltning, hos profesjoner og det politiske miljø i Norge enn de andre gruppene med diskrimineringsvern. Forskning fra USA og England viser at selv blant profesjoner som behandler og har med funksjonshemmede å gjøre i sitt daglige arbeid, er ikke holdningene til mennesker med nedsatt funksjonsevne bedre enn gjennomsnittet for befolkningen.

Rådet for funksjonshemmede i Oslo er derfor av den oppfatning at et samlet diskrimineringsvern må kunne ta opp, behandle og foreta forføyninger når disse formene for diskriminering fremkommer.

- Diskriminering på grunn av avvikende biologi
- Diskriminering i skole og utdanningssystem
- Diskriminering i arbeidslivet
- Diskriminering på grunn av få offentlige rollemodeller
- Diskriminering som følge av underrepresentasjon i yrker og profesjoner
- Diskriminering i boligmarkedet
- Diskriminering i gjennom struktur og system
- Diskriminering gjennom usikkerhet og fravær av forutsigbarhet
- Diskriminering gjennom systematisk isolering
- Diskriminering gjennom fattigdom, smerte og svakhet
- Diskriminering gjennom krav til underkastelse og underdanighet
- Diskriminering gjennom misbruk av den diskriminerte gruppen

Rådet for funksjonshemmede støtter også at det tas inn en bestemmelse om ikke-diskriminering i Grunnloven. Når det gjelder pkt. 2.7.1 støtter Rådet flertallets forslag til bestemmelse i Grunnloven.

Kommentarer til kapittel 18 og til § 18 i lovforslaget

Det er Rådets oppfatning at det må understrekes sterkere at universell utforming er til fordel for alle borgere, selv om § 18 *Plikt til universell utforming* - der det i kapittel 28 i omtalen av denne paragrafen spesifiseres at bestemmelsen bare kan påberopes i forhold til funksjonsnedsettelse.

Rådet tar til etterretning utvalgets bemerkning om at:

”Tjenester som sådan anses ikke som fysiske forhold. Imidlertid vil fysiske forhold ofte utgjøre de grunnleggende forutsetningene for å kunne benytte en tjeneste. For eksempel bankautomater”.

Imidlertid vil vi tilråde at tjenester også skal omfattes bl.a. av § 9. Ser man for eksempel på informasjonstjenester og andre typer tjenester vil ikke de fysiske forhold rundt være så avgjørende som retten til å benytte ”produktet informasjon” uansett individuell brukermodalitet.

I tillegg vil Rådet peke på at tjenester omfattes av FN konvensjonen om rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne (se under).

Utgangspunktet for kravet om universell utforming må være funksjonalitet – at enhver får tilgang til produkter og tjenester – funksjonen – uansett forutsetninger.

Rådet mener også at ”tjenester” må føyes til i definisjonen av universell utforming, jfr. FN konvensjonen om rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne, som omfatter tjenester i definisjonen av universell utforming. Når Norge ratifiserer denne, bør norsk lovgivning ikke være i konflikt med konvensjonen.

Til § 19 i lovforslaget

Rådet anbefaler at man i § 19 *Særlig om universell utforming av IKT* tar med IKT-baserte tjenester i omtalen av hva paragrafen skal dekke.

Andre kommentarer

- Til punkt 29.2.1.3 *Aktivitetsplikt for arbeidsgivere*: Rådet er enig i forslaget om at plikten skal omfatte alle virksomheter med ansatte. Dagens fokus på et stort sykefravær i norsk arbeidsliv stiller problemet med manglende tilrettelegging i skyggen.

Rådet for funksjonshemmede i Oslo er også av den oppfatning at når det gjelder arbeidslivet befinner mange funksjonshemmede som ønsker seg inn i arbeidslivet på uførepensjon. Vi vet at dette gjelder så mange som tjue tusen ferdig utdannede ungdommer. Fokuset på sykelønnsordningen fungerer derfor som en dekkoperasjon i forhold til funksjonshemmede og er i seg selv diskriminerende. Dette har sammenheng med den opprinnelige IA - avtalen hvor uførepensjon var satt inn som viktig faktor. I løpet av perioden har vært helt ute i forhold til funksjonshemmede. I løpet av avtaleperioden er ikke flere funksjonshemmede kommet i arbeid og flere står utenfor arbeidslivet. Derved virker forvaltningens håndtering av problemstillingene diskriminerende.

- Til punkt 29.3.2 *Offentlige anskaffelser*. Rådet tar til etterretning utvalgets forslag men anbefaler at man gir mulighet til kontroll av oppfyllelsen av bedriftenes egenerklæringer som en del av oppfølgingen i forbindelse med anskaffelsesprosessen. For eksempel er det i dag skepsis mot bedrifters eventuelle egenerklæring om universell utforming av egne IKT produkter i forbindelse med prosessen for en felles europeisk standard for universell utforming av IKT innen offentlige anskaffelser.

Med vennlig hilsen

Ole Jacob Frich
leder,
Rådet for funksjonshemmede i Oslo